

ΗΘΙΚΟΣ ΣΧΕΤΙΚΙΣΜΟΣ

Δύο κατηγορίες ηθικών θεωριών

- Ηθικός απολυταρχισμός
 - Ο ισχυρισμός ότι υπάρχουν ηθικοί κανόνες που ισχύουν και για όλα τα άτομα σε όλες τις καταστάσεις, χωρίς καμία εξαίρεση.
- Ηθικός σχετικισμός
 - Ο ισχυρισμός ότι δεν υπάρχει αντικειμενικό ηθική πρότυπο για το σωστό και το λάθος, και ότι οι ηθικές αξίες είναι σχετικές με το πολιτιστικό ή ατομικό υπόβαθρο ενός ατόμου.

Κατηγορίες ηθικού σχετικισμού

■ Πολιτισμικός ηθικός σχετικισμός:

1. 'Οι Κινέζοι και οι Δυτικοί έχουν διαφορετικές αντιλήψεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Δεν θα πρέπει να παρέμβει ο ένας στην ηθική πρακτική του άλλου.'
2. 'Η πολυγαμία είναι λάθος στην Δύση αλλά σωστή στην Μέση Ανατολή. Τα έθιμα του γάμου αποτελούν απλώς ηθικές νόρμες.'

□ Ηθικός υποκειμενισμός:

1. 'Κάποιοι θεωρούν την μοιχεία ανήθικη πράξη. Άλλοι που πρεσβεύουν την σεξουαλική απελευθέρωση την θεωρούν ως έκφραση προσωπικής ελευθερίας.'

Πολιτισμικός ηθικός σχετικισμός

Ανάλυση των ηθικών συλλογισμών

- Πολιτισμικός σχετικισμός:
 - 'Χ είναι σωστό' = 'Η κοινωνία μου εγκρίνει το Χ.'
 - 'Χ είναι λάθος' = 'Η κοινωνία μου δεν εγκρίνει το Χ.'

Η βασική επιχειρηματολογία του ΗΣ

1. Διαφορετικές κοινωνίες έχουν διαφορετικούς ηθικούς κώδικες
2. Ο ηθικός κώδικας είναι ορθός εντός της κοινωνίας που τον εφαρμόζει
3. Δεν υπάρχουν πανανθρώπινες και απόλυτες ηθικές αλήθειες
4. Κανένας ηθικός κώδικας καμίας κοινωνίας δεν έχει ιδιαίτερο κύρος
5. Οφείλουμε να είμαστε ανεκτικοί

Ποιο το πρόβλημα αυτών των επιχειρημάτων;

Η εγκυρότητα των επιχειρημάτων του ΗΣ

Οι άνθρωποι έχουν διαφορετικές
πεποιθήσεις για την ηθική.

Άρα δεν υπάρχει μία ηθική

Είναι έγκυρο και ορθό το επιχείρημα;

1^ο επιχείρημα: Η ποικιλία των ηθικών κανόνων

1. Οι Έλληνες πίστευαν ότι το να τρως σάρκα από τους νεκρούς δεν ήταν σωστό. Οι Καλλατίες πίστευαν το αντίθετο.
2. Διαφορετικές κουλτούρες έχουν διαφορετικούς ηθικούς κώδικες.
3. Συνεπώς, δεν υπάρχει αντικειμενική 'αλήθεια' στην ηθική.

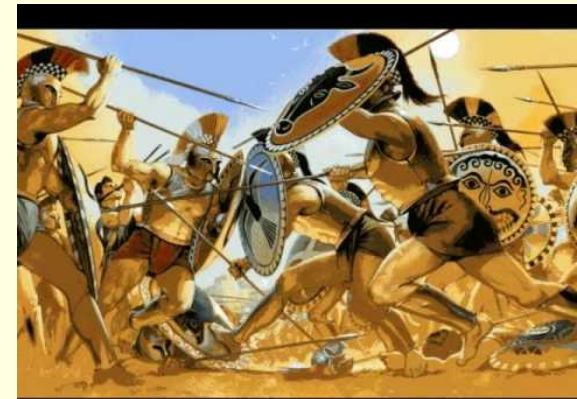
2^ο επιχείρημα: Αβεβαιότητα

- Δεν είμαστε πάντα σίγουροι για την αλήθεια των ηθικών μας πεποιθήσεων.
 - Παράδειγμα:
 - Ακόμη και αν εγώ θεωρώ ότι οι προγαμιαίες σχέσεις είναι ηθικές δεν μπορώ να ισχυρισθώ ότι οι προγαμιαίες σχέσεις είναι αντικειμενικά ηθικές.

3^ο επιχείρημα: Περιστασιακές διαφοροποιήσεις

- Είμαστε ανεκτικοί για την συμπεριφορά των ανθρώπων σε εξαιρετικές περιπτώσεις.
- Παράδειγμα:
 - **Η δολοφονία σε περίοδο πολέμου.**
- Διαφορετικές κουλτούρες έχουν διαφορετικές ‘εξαιρετικές περιπτώσεις’.

Συνέπειες του πολιτισμικού σχετικισμού

- Δεν μπορούμε να ασκήσουμε κριτική στις ηθικές πρακτικές άλλων κοινωνιών.
- Οι πολιτισμικοί και κοινωνικοί κανόνες γίνονται η βάση της ηθικής κρίσης.
- Δεν υπάρχει ηθική πρόοδος.
- Πρέπει να είμαστε ανεκτικοί στις ηθικές πρακτικές των άλλων κοινωνιών.

Οι ενστάσεις σε βάρος του
ηθικού σχετικισμού

Το πρόβλημα του συλλογισμού του ηθικού σχετικισμού

- Μπορούμε να συμπεράνουμε ότι το 'X είναι z' δεν μπορεί να είναι αληθές ή ψευδές επειδή κάποιοι διαφωνούν σχετικά με την αλήθεια ή το ψευδές της πρότασης;
- Παράδειγμα:
 - Μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η γη δεν είναι επίπεδη ούτε στρογγυλή επειδή κάποιοι διαφωνούν με το αν είναι επίπεδη ή στρογγυλή;

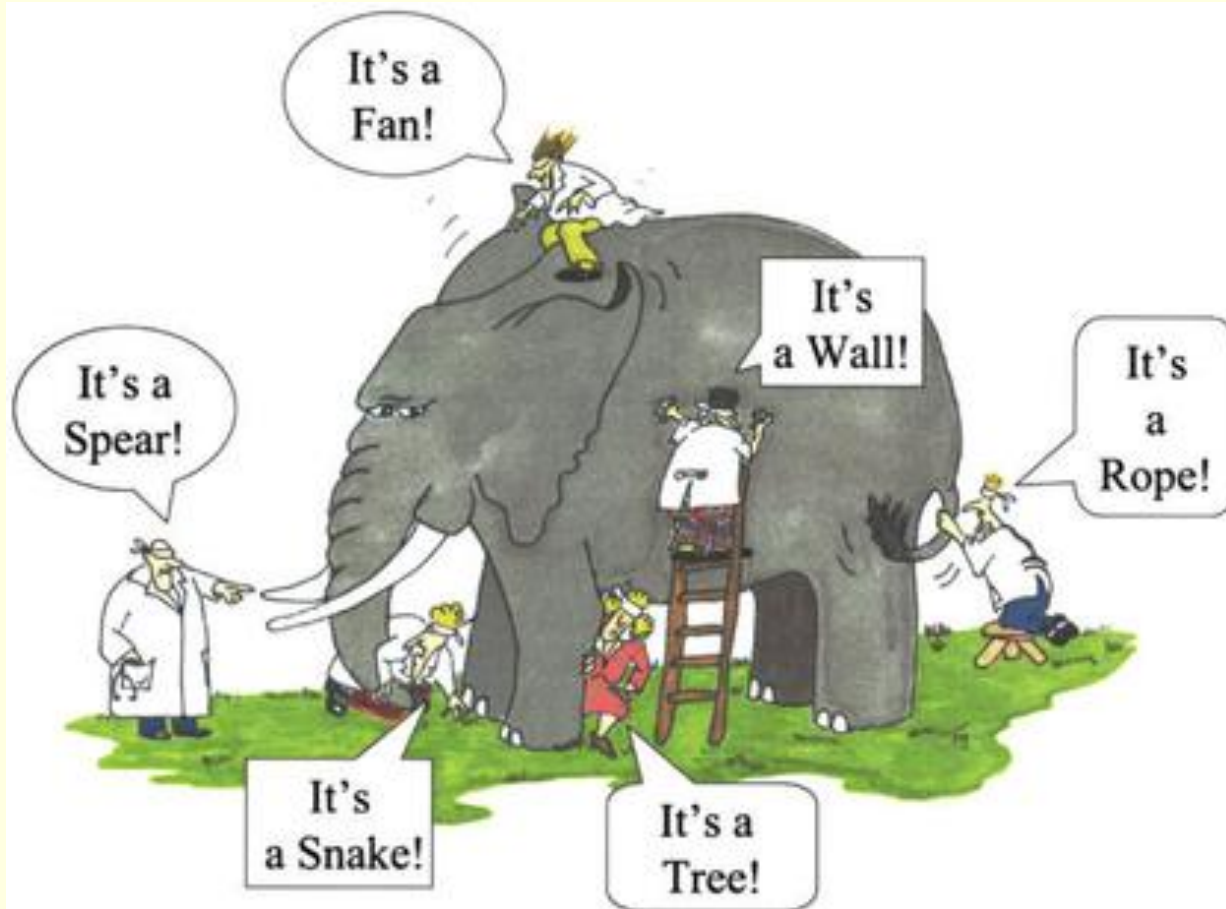
Ηθικές αξίες Vs ηθικές πεποιθήσεις

- Μήπως διαφέρουμε στις ηθικές πεποιθήσεις αλλά οι υποκείμενες ηθικές αξίες είναι κοινές.
- Παράδειγμα:
 - Οι Καλλατίες τρώνε την σάρκα των νεκρών τους γιατί έτσι θεωρούν ότι διατηρούν την ψυχή και το πνεύμα των νεκρών.
 - Οι Έλληνες έκαιγαν τους νεκρούς τους γιατί θεωρούσαν ότι έτσι τους τιμούσαν.
 - Και στους δύο πολιτισμούς το κίνητρο της συμπεριφοράς τους ήταν ο σεβασμός στους νεκρούς.
 - Συνεπώς αν και είχαν διαφορετικές πεποιθήσεις είχαν κοινές αξίες.

Υπαρξη κοινών αξιών

- Αληθολογία
- Απαγόρευση φόνου
- Προστασία των ανηλίκων παιδιών

Ηθικός υποκειμενισμός

Ηθικός υποκειμενισμός (1)

Ο **απλός ηθικός υποκειμενισμός** θεωρεί ότι στην ηθική δεν υπάρχουν γεγονότα αλλά αισθήματα.

Παράδειγμα:

Όταν λέμε ότι η ομοφυλοφιλία είναι ανήθικη στην ουσία λέμε ότι δεν μου αρέσει η ομοφυλοφιλία

Ανάλυση των ηθικών συλλογισμών

- Απλός ηθικός υποκειμενισμός:
 - 'X είναι σωστό' = 'Εγώ εγκρίνω ή μου αρέσει το X.'
 - 'X είναι λάθος' = 'Εγώ δεν εγκρίνω ή δεν μου αρέσει το X.'

Συνέπειες του απλού ηθικού υποκειμενισμού

- Δεν μπορούμε να εξηγήσουμε την ηθική διαφωνία (όταν κάποιος μας λέει δεν μου αρέσει η πορτοκαλάδα δεν μπορούμε να του πούμε ότι διαφωνούμε).
- Έχουμε πάντα δίκιο (Πως ερμηνεύεται όμως ότι κάποιες φορές κάνουμε εσφαλμένες ηθικές αξιολογήσεις).

Ηθικός υποκειμενισμός (2)

Ο **συγκινησιακός ηθικός υποκειμενισμός** θεωρεί ότι στην ηθική γλώσσα δεν αναφερόμαστε σε γεγονότα αλλά προσπαθούμε να επηρεάσουμε την συμπεριφορά των ανθρώπων.

Παράδειγμα:

Όταν λέμε ότι η ομοφυλοφιλία είναι ανήθικη στην ουσία λέμε μην γίνεις ομοφυλόφιλος/η

Ανάλυση των ηθικών συλλογισμών

- Ο Συγκινησιακός ηθικός υποκειμενισμός:
 - 'X είναι σωστό' = 'κάνε το X.'
 - 'X είναι λάθος' = 'μην κάνεις το X.'

Συνέπειες του συγκινησιακού ηθικού υποκειμενισμού

- Μπορούμε να εξηγήσουμε την ηθική διαφωνία γιατί μπορούμε να διαφωνούμε ως προς τις επιθυμίες μας.
- Δεν έχουμε ούτε δίκιο ούτε άδικο.
- Δεν είναι προφανής ο ρόλος του «λόγου – λογικών συλλογισμών» στην ηθική.

Ο ρόλος του λόγου στην ηθική

- Το επιχείρημα «Ο ήλιος ανατέλλει στην Ανατολή» είναι αληθές ή μη.
- Το επιχείρημα «Δεν είναι σωστή ηθικά η κλεψιά στον αθλητισμό» απαιτεί υποστήριξη, δηλαδή λογικής αιτιολόγησης.

